

SISÄLLYS

Lukijalle

9

OSA I KASVATTAJA PULASSA, LASTENPSYKIATRI AUTTAA	13
1 Johdanto	15
Meidän Perhe-lehden lukijakysymykset	16
2 Vanhemmat, lapset ja kasvatuskulttuuri	18
Voiko negatiivisen kierteen katkaista?	18
Vanhempien parisuhde – lapsen paras koti?	21
Vanhemmat eri linjoilla kasvatuksessa	23
Onko vanhempien riitely haitallista lapselle?	27
Lapsi hyljeksii toista vanhempaa	29
Isän alkoholiongelma ja parisuhde	34
3 Lapsen varhaiset ihmissuhteet	38
Kiintymyssuhde	38
Riitänkö lapselleni yksin?	40
Kaksi kiintymyssuhdetta?	42
Miten äidin masennus vaikuttaa lapseen?	43
Liian monta elämänmuutosta	46
Lapsi äidin elämän keskipisteenä	48
4 Isyydestä ja isättömyydestä	50
Isä hylkäsi lapsensa	52
Isäpuolesta adoptioisäksi	55
Isä häviää pelimaailmaan	56
Töissä on mukavampaa kuin kotona	57
5 Isovanhemmat – riesa ja resurssi	60
Miten saada isovanhemmat ruotuun?	60
Liian vaativa mummu	61
Puolison suku hiertää	62
Mummi ja ukki juovat	63
Mummin huoli lapsesta	64
6 Sukuunsa suopetäjä	66
Herkistyvä lapsi	66
Pitääkö herkkiä poikia karaista?	68

	Saako äiti itkeä?	71
	Pieni filosofi	72
7	Sukupuoli – biologiaa vai kasvatusta?	74
	Välähdyksiä pojan elämästä	75
	Voiko nainen ymmärtää koskaan poikia?	78
8	Lapset päiväkodissa	82
	Milloin päivähoitoon?	82
	Kodin ja päiväkodin yhteistyö kangertelee	84
	Ei enempää kuin yksi päiväkoti	86
9	Harrastukset	88
	Kenen harrastuksesta onkaan kyse?	88
	Liian kiltti pallokentälle?	92
10	Arkisia kasvatuspulmia	95
	Miten kauan saa imettää?	95
	Onko peukalon imeminen pahasta?	96
	Toinen lapsi on toista rakkaampi	100
	Prinsessa ei huoli apua	102
	Koulunkäynti ei kiinnosta	103
	Tyttö näki pornoa	105
11	Kun nukkumattia ei näy	108
	Missä on lapsen oikea nukkumispaikka?	108
	Nukkuttamisesta tuli painajainen	112
	Jokailtainen taistelu	114
12	Kun ruoka ei maistu	118
	Lapsi ei syö, kaikkia ahdistaa	118
	Lautanen väkisin tyhjäksi?	120
13	Sisaruskateudesta	122
	Mitä tehdä, kun lapsi lyö itseään?	123
	Pikkuveli pilasi elämän	126
14	Nuoruusiän haasteista	129
	Huoli nuoresta	130
	Rajoja vai ymmärtämystä?	132
15	Lasten aggressioita kesyttämässä	134
	Opaskirja keittiön seinällä?	135
	Pieni poika kokeilee rajoja	138
	Kipakka luonne	140
	Stressikö kiukuttelun syynä?	142
	Keskushermoston epätasainen kypsyminen	144
	Raivo suojaa heikkoutta vastaan	146
	Olisivatko raivoamisen syyt neuropsykologisia?	148
	Murrosikä ei oikeuta mihin hyvänsä	152

16 Pitääkö huolestua vai voiko vielä odottaa?	155
Vilkkautta vai ylivilkkautta?	155
Siirtymävaiheen kasvukipuja vai masennusta?	159
Alavireinen alakoululainen	163
Pieni tyttö tuhrii	165
Pakko-oireet ahdistavat	167
17 Lapset ja nuoret peli- ja nettikoukussa	172
Väkivaltaiset digipelit ovat haitallisia	173
Lähteet	176

OSA II KASVU JA KEHITYS 177

18 Lapsen Kasvu ja kehitys eri ikäkausina	179
Vauva (0–1-vuotta)	179
Taapero (1–3-vuotta)	181
Leikki-ikäinen (3–6-vuotta)	183
Ala-koululainen (6–12-vuotta)	184
Nuori (12–18-vuotta)	186
Lapsen psyykkiset puolustuskeinot	188
Lisätietoa	188

OSA III LASTEN TAVALLISIA PULMIA 189

19 Aistitiedon käsittelyn ja säätelyn ongelmat	191
Aistipohjaiset vaikeudet	192
Mitä voin tehdä kotona	193
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	193
Lisätietoa	194
20 Uniongelmat	195
Imeväis- ja leikki-ikäisen uniongelmat	195
Unen erityishäiriöt	196
Koulukäisten uniongelmat	197
Uniongelmien tunnistaminen	198
Mitä voin tehdä kotona	198
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	199
Lisätietoa	200
21 Syömisongelmat	201
Varhaislapsuuden syömishäiriö	201
Vaikutukset kasvuun ja kehitykseen	203
Koulukäisten lasten ja nuorten syömishäiriöt	204

Mitä voin tehdä kotona	205
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	205
Lisätietoa	207
22 Tuhriminen, kastelu ja panttaaminen	208
Tuhriminen	208
Kastelu	208
Panttaaminen	209
Mitä voin tehdä kotona	209
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	210
Lisätietoa	210
23 Oppimisvaikeudet, puheen- ja kielenkehityksen sekä motoriiikan häiriöt	211
Oppimisvaikeudet	211
Puheen- ja kielenkehitys	213
Kielelliset vaikeudet	213
Puhemotoriikan häiriöt	214
Motoriikan kehityshäiriöt	215
Mitä voin tehdä kotona	216
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	216
Lisätietoa	218
24 Levottomuus, vilkkaus ja ADHD	219
ADHD	219
Mitä voin tehdä kotona	222
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	221
Lisätietoa	223
25 Käytöksen ongelmat	224
Mitä voin tehdä kotona	225
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	225
Lisätietoa	227
26 Lapsen aggressiivisuus	228
Aggressiivisen lapsen ongelmat ja suojaavat tekijät	229
Aggressiivisuuden syyt	230
Aggression puute	230
Mitä voin tehdä kotona	231
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	231
Lisätietoa	232
27 Kaverisuhteiden ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ongelmat	233
Yksinäisyyden monet syyt	233
Mitä voin tehdä kotona	236
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	236
Lisätietoa	237

28 Kiusaaminen	238
Suora ja epäsuora kiusaaminen	238
Miksi joku lapsi kiusaa?	239
Miksi jotakuta lasta kiusataan?	240
Nettikiusaaminen	241
Kiusaamisen ennaltaehkäisy	241
Mitä voin tehdä kotona	242
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	242
Lisätietoa	243
29 Ahdistuneisuushäiriöt	244
Taustatekijät	245
Tavallisimpia ahdistuneisuushäiriöitä	245
Ennuste	247
Mitä voin tehdä kotona	248
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	248
Lisätietoa	249
30 Masennus	250
Masennusoireet	250
Kasvu ympäristön kuormitustekijät	252
Mitä voin tehdä kotona	252
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	253
Lisätietoa	254
31 Traumatisaatio ja traumaaperäiset häiriöt	255
Trauman vaikutukset	255
Trauman tunnusmerkit	256
Kiintymyssuhdetraumat	257
Mitä voin tehdä kotona	258
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	258
Lisätietoa	259
32 Vanhempien ero	260
Vaikutukset lapseen	260
Vieraannuttaminen	263
Asumisjärjestelyt	264
Lapsen etu	266
Mitä voin tehdä kotona	266
Milloin ja mistä tulisi hakea apua?	266
Lisätietoa	266

OSA IV MISTÄ APUA LASTEN KASVUN JA KEHITYKSEN KYSYMYKSIIN?	267
33 Kodin ja tukiverkoston apu	269
34 Tietoa netistä vanhemmille sekä lapsille ja nuorille	270
35 Yhteiskunnan tarjoama apu	272
Perusterveydenhuolto	272
Perheneuvolat, kunnallinen lastenpsykiatria ja nuorisoasemat	273
Erikoissairaanhoido	274
Päivystykselliset palvelut	275
Sosiaalitoimen palvelut	275
Vapaaehtois- ja yksityissektori	276
Lisätietoa	277
OSA V LASTEN JA NUORTEN PSYKIATRINEN ARVIO JA HOITO	279
36 Lasten ja nuorten psykiatrinen arvio	281
Arviojakso	282
Tutkimukset	283
Jatkotoimenpiteet	285
37 Hoito- ja tukimuotoja	286
Ennaltaehkäiseviä työskentelymuotoja lapsille ja vanhemmille	286
Päivähoidon ja koulun tarjoama tuki	287
Psykososiaalisia hoitomuotoja	288
Lääkehoito	294
Vanhemmuuden kanssa tehtävä työ	299
Verkostoyhteistyö	301
Jalkautuva työ	302
Osastohoito	303
Kelan ja vammaispalvelujen tukimuodot	304
Lisätietoa	305
38 Psykiatrisen palvelujärjestelmän ongelmia ja parannusehdotuksia	306
Nykyisen palvelujärjestelmän haasteet	306
Parempi palvelujärjestelmä lapsillemme	310